

DA NE BO NOVELA ZAKONA ZGOLJ POTEMKINOVA VAS!

Številni polagamo upe v novelo Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije. Javnost, ki je od komisije vedno veliko (preveč) pričakovala in si pogosto želi epilogov, ki jih lahko vidimo le v sodnih in upravnih postopkih. Mediji, ki pri komisiji vedno preverjajo, ali je prejela določeno prijavo v zvezi s sumom korupcije in kdaj jo bo zaključila. Predvsem pa zaposleni na komisiji, ki že vrsto let poslušamo očitke, da smo »brezzobi tiger«, saj zoper kršitelje našega zakona v nekaterih primerih ne moremo učinkovito ukrepati, ker ne predvideva ustreznih sankcij. V zadnjem letu je bil k tem očitkom dodan še en: da naši postopki nimajo ustreznih varovalk, ki bi bile na voljo posameznim obravnavanim osebam. In naši postopki so na sodiščih začeli padati kot domine. Učinkovitost komisije je ponovno na tnalu!

Novela zakona je torej po pričakovanjih marsikoga tista luč na koncu predora, ki bo učinkovitost komisije ponesla na višjo raven. Pa bo res? Ni skrivnost,

da si komisija in sodišča glede videnja narave postopka stojita vsaksebi. Prav tako ni skrivnost, da ministrstvo za pravosodje kot pripravljavec novele zakona nekaterih pristojnosti komisije, ki so najbolj prihajale v ospredje ravno v tem sui generis postopku, ne vidi več kot komisiji lastne. Gre predvsem za pristojnost obravnave sumov korupcije. Ta je, po mnenju komisije, bistvena za spopadanje s korupcijo kot negativnim družbenim pojavom, ki jo je ravno zato potrebno obravnavati širše kot zgolj skozi nekatere kazenskopravne inkriminacije. Širše pa ne pomeni zgolj preventivno z različnimi ozaveščanji, usposabljanji ter priporočili glede pričakovanih ravnanj, temveč tudi z obravnavo konkretnih primerov sumov korupcije, skozi katere se lahko osvetli pojavnost korupcije kot družbenega pojava v vseh njenih oblikah, s tem pa se tudi poveča razumevanje tega pojava in ustrezno odzivanje nanj preko drugih mehanizmov in orodij.

Postopek obravnave sumov

korupcije, kot ga vodi komisija, je torej pomembno orodje, ki ga je sicer, in tu se komisija strinja z drugimi deležniki, potrebno dopolniti, da bodo ustrezno varovane določene pravice obravnavanih oseb – pa vendar ne do te mere, da postane že skoraj upravni ali kazenski postopek. Pristojnost obravnave suma korupcije namreč komisiji nikoli ni bila dana z namenom vzpostavitve še enega mehanizma, vzporednega kazenski preiskavi – to je in vedno bo v domeni organov preiskave in pregona - temveč z namenom opozarjanja na dejanska stanja, na nedovoljene prakse in s tem vzpostavljanja standarde vedanja.

Mag. Vita Habjan Barborič
vodja Centra za integriteto
in preventivo,
Komisija za preprečevanje
korupcije

PRIJAVI SE NA NOVICE

na našem e-naslovu:

<https://www.kpk-rs.si/sl/prijava-na-novice-in-KPK-Vestnik>

IZ VSEBINE

Komentar komisije na predlog novele Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije ... stran 2

Poletna akademija IACA stran 4

Komisija v številkah stran 5

Koledar obveznosti..... stran 5

Komentar komisije na predlog novele Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije

Komisija za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: komisija) je samostojen in neodvisen državni organ, katere temelj delovanja je vezan na ustavo in zakon, tj. na Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljevanju: ZIntPK). Določbe ZIntPK celovito urejajo sistemsko preprečevanje korupcije tako, da določajo pristojnosti, metode in ukrepe komisije pri krepitvi integritete in transparentnosti javnih funkcij ter pri izvrševanju javne oblasti spodbujajo aktivno in usklajeno delovanje državnih organov, institucij civilne družbe, tudi nevladnih organizacij in medijev pri preprečevanju korupcije.

Na ta način, s položajem in vlogo komisije kot osrednjega, samostojnega in neodvisnega državnega organa v institucionalnem omrežju protikorupcijskega delovanja, je cilj ZIntPK uresničevanje protikorupcijske strategije na strateški in operativni ravni. Zakon s tem tudi umešča Resolucijo o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji v širši kontekst sistema nacionalne varnosti pred korupcijo in organiziranim kriminalom. Ob tem se ZIntPK osredotoča tudi na spremljanje in analizo pojavnih oblik in dinamike korupcijskih ravnanj, mednarodno sodelovanje, izobraževalno dejavnost na področju preprečevanja korupcije in podobno. Cilj zakona pa je med drugim tudi spodbujanje poštenega in transparentnega vedenja javnih uslužbencev ter spodbujanje dobrih praks vseh vpletenih v procese odločanja.

K omenjenem stremi tudi komisija s pripombami k besedilu predloga novele Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (v nadaljevanju: predlog novela ZIntPK-C), ki ga je v drugi polovici novembra 2016 prejela v strokovno usklajevanje.

Predlog novele ZIntPK-C zajema širok nabor materialnih in postopkovnih sprememb določb ZIntPK, in sicer zajema določbe veljavnosti ZIntPK v razmerju do drugih zakonov, ki urejajo podobne institute; izločitev članov komisije ali njenih uslužbencev v postopkih, ki jih vodi komisija; pogoje in postopek imenovanja funkcionarjev komisije; način delovanja komisije ter njene naloge in pristojnosti; darila; omejitve poslovanja; lobiranje; načrt integritete;

vzpostavitev evidence finančnih transakcij javnega sektorja.

Posebej se na tem mestu izpostavljajo naslednje vsebinske spremembe iz predloga novele ZIntPK-C oziroma pripombe komisije nanje:

- postopke, ki jih vodi komisija;
- institut nasprotja interesov in
- institut nadzora nad premoženjskim stanjem.

Postopki

Predlog novele ZIntPK-C ne ponuja ustrezne rešitve, ki bi omogočila hitro in učinkovito vodenje vseh postopkov, še posebej tistih, ki imajo za posledico sprejem ugotovitev o konkretnem primeru. Komisija je namreč v marcu 2015 prejela sodbo Vrhovnega sodišča RS št. I Up 476/2013 z dne 5. 2. 2015, v septembru 2016 pa tudi sodbo Vrhovnega sodišča RS št. I Up 73/2016 z dne 14. 9. 2016, v katerih je Vrhovno sodišče RS ugotovilo kršitve ustavne pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena ustave RS.

Za komisijo pomeni zadnja prejeta sodba Vrhovnega sodišča RS v odnosu do prve prejete sodbe pri izvajanju določb ZIntPK v zvezi s postopki, ki jih vodi, povsem nov preobrat, saj imajo ugotovitve o konkretnem primeru status upravnega akta po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek, kar posledično pomeni, da morajo biti spoštovane procesne garancije, ki jih zagotavlja ta zakon.

Da bi komisija naveden preobrat v sodni praksi lahko kar najbolje upoštevala, je pripravljavcu besedila predloga novele ZIntPK-C predlagala, da se postopek razdeli na dva dela:

- V prvem delu, tako imenovanem **predhodnem preizkusu**, komisija pridobi vse informacije, potrebne za uvedbo postopka. V tem delu komisija sodeluje s prijaviteljem, izvaja ukrepe za njegovo zaščito in pridobiva podatke, če na ta način (posredno ali neposredno) ne razkrije prijavitelja. Namen tega dela postopka je pridobiti vse potrebne informacije in določiti vrsto postopka, po katerem se bo zadeva obravnavala. Predhodni preizkus se zaključi s predlogom senatu komisije, naj **se prijava zavrže, zavrne ali pa uvede preiskava** suma korupcije oziroma suma kršitve integritete ali prekrškovni postopek oziroma se

zadeva odstopi v reševanje pristojnemu organu.

- V drugem delu postopka komisija v primeru suma korupcije in suma kršitve integritete postopa po posebnem, »**sui generis**« **postopku** oziroma po pravilih prekrškovnega ali splošnega upravnega postopka. Sui generis postopek se začne/uvode s sklepom senata na podlagi ugotovljenih dejstev iz predhodnega preizkusa. V tem delu postopka se lahko obravnava določen problem korupcije/integritete na širši, načelni ravni. V tem primeru se sprejme **načelno mnenje**. V primeru, ko se obravnava posameznikovo konkretno ravnanje, vezano za ugotavljanje suma korupcije oziroma kršitve integritete, se sprejmejo **zaključne ugotovitve** o konkretnem primeru. Kadar postopek poteka v zvezi s konkretnim ravnanjem posameznika, se obravnavani osebi zagotavljajo vse procesne pravice, ki jih določa zakon, ki ureja splošni upravni postopek.

Nasprotje interesov

Predlog novele ZIntPK-C v zvezi z institutom nasprotja interesov zagotavlja poenotenje določb za celoten javni sektor. Namen tega je vzpostavitev podlage za razvoj enotne prakse (ne)dopustnega ravnanja tako za uradnike kot za funkcionarje, a pri tem komisija izpostavlja, da gre tu za materijo, ki pomeni poseg v druga področja, npr. v področje delovnopravne zakonodaje, zato bi bilo potrebno spremeniti/dopolniti področno zakonodajo (npr. Zakon o delovnih razmerjih, Zakon o javnih uslužbencih).

Premoženjsko stanje

Vezano na institut nadzora nad premoženjskim stanjem komisij ugotavlja, da predlog novele ZIntPK-C:

- med zavezance za prijavo premoženjskega stanja ne vključuje državnih svetnikov, ki so kot funkcionarji državnega sveta organizirani v petih interesnih skupinah po posameznih področjih. Nosilci interesov posameznih področij namreč lahko izvajajo določeno vplivanje na državne svetnike, ki nujno ne pomeni oblike dovoljenega vplivanja, kar lahko predstavlja določeno korupcijsko tveganje;
- ne zajema objave podatkov o premoženjskem stanju nepoklicnih županov in podžupanov, ki pa so sicer zavezanci za prijavo premoženjskega stanja, imajo pa enaka pooblastila in odgovornosti kot poklicni župani in podžupani;
- določa, da so podatki o premoženjskem stanju določenega kroga zavezancev javno dostopni na spletnih straneh komisije ves čas trajanja njihovega mandata in še dve leti po prenehanju opravljanja funkcije.

vega mandata in še dve leti po prenehanju opravljanja funkcije. Poudariti je treba, da so zavezanci, skladno z veljavno ureditvijo ter predlogom novele ZIntPK-C, podatke o premoženjskem stanju dolžni komisiji sporočiti tudi leto dni po prenehanju funkcije ali dela. Če bi torej veljala ureditev, da so podatki o premoženjskem stanju določenega kroga zavezancev javno dostopni na spletnih straneh komisije le še eno leto po prenehanju opravljanja funkcije, bi prijava premoženjskega stanja leto dni po prenehanju funkcije ali dela »izpadla« iz javne objave.

Prehodne določbe

Nedorečene so tudi prehodne določbe predloga novele ZIntPK-C, ki vseh vsebin, določenih s predlogom novele ZIntPK-C, niti ne urejajo, kot na primer:

- po katerih pravilih se od uveljavitve predloga novele ZIntPK-C postopki zaključijo; financiranje nevladnih organizacij (v aktualnem proračunu ni zagotovljenih finančnih sredstev);
- vprašanje prehoda na novo ureditev trajanja mandata funkcionarjev komisije – člani trenutnega senata mandata ne zaključujejo hkrati;
- objava podatkov o premoženjskem stanju (ni določeno prehodno obdobje za vzpostavitev informacijskega sistema, ki bo omogočal javno objavo podatkov);
- ni navedena obveznost zavezancev, katerih podatki bodo javno objavljeni, da po vzpostavitvi sistema v določenem roku ponovno sporočijo podatke o svojem premoženjskem stanju;
- objava bo imela za komisijo finančne posledice, v aktualnem proračunu pa ni zagotovljenih finančnih sredstev v ta namen).

Komisija si predvsem želi, da bi določbe predloga novele ZIntPK-C pripomogle k učinkovitemu zagotavljanju pogojev za uresničevanje ustavnih načel, kot so zlasti načelo ustavnosti in zakonitosti, načelo sorazmernosti v uresničevanju in omejevanju pravic, načelo enakosti pred zakonom in načelo pravne varnosti. Z vsem navedenim se namreč zagotavlja krepitev delovanja pravne države in prav temu je namenjen ZIntPK.

*Milena Podjed Fabjančič,
Višja svetovalka za pravna vprašanja,
Komisija za preprečevanje korupcije*

Poletna akademija IACA

Mednarodna akademija za boj proti korupciji IACA konec junija v Avstriji organizira Poletno akademijo. Gre za intenziven program, namenjen strokovnjakom, ki želijo utrditi izkušnje in povečati svoje pristojnosti za učinkovitejši boj proti korupciji. Akademija je interdisciplinarne narave in obravnava protikorupcijske trende in prakse na globalni ravni.

Poletna akademija se bo odvijala od 30. junija do 7. julija 2017. Prijave pa je potrebno oddati do 20. marca.

Program, ki ga izvajajo ugledni, vodilni akademiki in praktiki s področja boja proti korupciji, je namenjen pa je strokovnjakom z najmanj petimi leti ustreznih delovnih izkušenj v javnem ali zasebnem sektorju, mednarodnih ali nevladnih organizacijah, pa tudi predstavniki medijev, študenti in raziskovalci na področjih povezanih z bojem proti korupciji in / ali skladnostjo. Udeleženci bodo izbrani na osnovi njihovih strokovnih in akademskih izkušenj. IACA je zavezana k spodbujanju raznolikosti in si prizadeva, da bi pritegnili udeležence iz različnih regionalnih okolij. Za omenjen program je na voljo omejeno število štipendij in opustitev šolnin.

Skrozi povezovanje teorije in prakse program udeležencem ponuja globlje razumevanje zapletenosti korupcije, orodja za ocenjevanje najboljših praks in okvire za razvoj trajnih strategij za boj proti korupciji. Udeleženci dobijo vpogled v najnovejša spoznanja vodilnih svetovnih strokovnjakov in dobijo priložnost za vzpostavitev močne mreže strokovnjakov.

Več o poletni akademiji si lahko preberete [tukaj](#).

Vir: IACA

Nov zakon o »žvižgaštvu«

Konec lanskega leta je francoski parlament objavil nov Zakon o transparentnosti in boju proti korupciji. Kot rezultat tega je Francija začela uvajati močnejšo zaščito prijaviteljev. Nova določila naj bi poenotila doslej raznolika pravila in postopke za zaščito prijaviteljev.

Novi predpisi za zaščito prijaviteljev so del novega paketa zakonov za boj proti korupciji, ki se osredotočajo na transparentnost in posodobitev gospodarske aktivnosti. Nov pravni okvir, ki bo sprejet v roku šestih mesecev, ustvarja močno novo delovno skupino, imenovano Protikorupcijska agencija, ki bo skrbela za preiskovanje in uveljavljanje določb zakona.

Nov zakon prepoveduje povračilne ukrepe in diskriminacijo prijaviteljev, vsako discipliniranje ali kaznovanje s strani delodajalca, kot posledico prijave nepravilnosti, pa šteje za nično in neveljavno. Preprečevanje prijave nepravilnosti se kaznuje z zaporno kaznijo do enega leta in denarno kaznijo v višini do 15.000 evrov za posameznike ter 75.000 evrov za pravne osebe. V skladu z novo ureditvijo so zaposleni, ki utrpijo izgubo kot posledico prijave, upravičeni do pomoči Agencije za boj proti korupciji.

Zakon določa tudi zaščito delodajalcev z uvedbo kazni za neutemeljene / zlonamerne obtožbe. Posledica neutemeljene obtožbe zoper subjekt ali osebo z javnim pooblastilom je lahko kazen v višini do 45.000 evrov. Kazen za zlonamerno obtožbo proti fizični osebi je lahko denarna kazen do 12.000 evrov.

Med postopkom prijave morajo identiteta prijavitelja, vsebina prijave, in osebe, vključene v prijavo, ostati zaupne. Razkritje podatkov, ki bi lahko privedli do identifikacije prijavitelja, se kaznuje z do dvema letoma zopora in denarno kaznijo v višini do 50.000 evrov.

Če želi zaposleni podati prijavo, je postopek naslednji:

- Prijavitelj poda prijavo svojemu upravitelju ali posebej imenovani osebi (inšpektor podjetja, etični odbor ali druge s podobnimi vlogami).
- Če prijava ni obravnavana v razumnem roku, jo lahko prijavitelj naslovi na pravosodne organe, predstavnike osebja, zagovornika pravic, poznane tudi kot varuh človekovih pravic, ali katero od organizacij za prijavitelje, ki je registrirana vsaj pet let.
- Če tudi na tej točki prijava ni obrav-

navana, lahko prijavitelj nepravilnosti razkrije javnosti. Takšna razkritja so dovoljene samo, če se tako prepreči neposredna nevarnost za širšo javnost.

Delodajalci morajo vse baze podatkov, ki se nanašajo na prijavo nepravilnosti in ki vsebujejo osebne podatke, posredovati Francoski agenciji za varstvo podatkov (CNIL). Delodajalci morajo zaposlene obvestiti o njihovi pravici do dostopa, spreminjanja ali brisanja vsebine, ki se v bazah podatkov o prijavah nepravilnosti nanašajo na njih.

Vir: National Law Review

TV serija o korupciji znotraj protikorupcijske agencije

Vodilna kitajska agencija za boj proti korupciji je začela predvajati televizijsko serijo, ki razkriva korupcijo znotraj njenih lastnih vrst, s čimer želi poslati sporočilo, da v boju kitajskega predsednika Xi Jinpinga proti korupciji ne bo popuščanja.

Visoki uradniki iz vseh provinc so tarča Xi Jinpinga

Centralna komisija za disciplinsko inšpekcijo (CCDI) kitajske komunistične partije je agencija, ki vodi neusmiljeno protikorupcijsko akcijo predsednika Xi Jinpinga in je v preteklih letih razkrinkala na tisoče uradnikov. Ker tudi CCDI ni imuna na korupcijo, je leta 2014 ustanovila urad za preiskovanje korupcije med svojimi uradniki.

Serija v epizodah razkriva, kako njeni uradniki že od leta 1990 izkoriščajo svoj vpliv za pridobivanje dragih daril, kot so biseri, ure znanih oblikovalcev, zlate palice in denar. Podkupljivi uradniki v seriji tako pred kamero priznajo, da so prejeli podkupnino.

Naslov serije »Za kovanje železa potrebuješ moč« izvira iz Xi Jinpingovega govora leta 2012 in si prizadeva pokazati, da v preiskavah CCDI ne bo »slepih kotov«. Ob tem Xi Jinping poudarja, da mora CCDI najprej počistiti pred svojim pragom in obljublja, da bo izkoreninil globoko zakoreninjeno korupcijo v vladajoči komunistični partiji in da bo preganjal tako močne »tigre« kot tudi ponižne »muhe«.

Vir: Reuters

KOMISIJA V ŠTEVILKAH

Spodnji podatki predstavljajo aktivnosti komisije v letu 2016.

Prijave

Število prejetih prijav	1.157
Število prijav, ki so prestale predhodni preizkus	665

Pravna mnenja, pojasnila in odgovori

Področje nasprotja interesov	122
Področje nezdržljivosti funkcij	37
Področje omejitev poslovanja	41
Področje premoženjskega stanja	102
Področje lobiranja	68

Področje nezdržljivosti funkcij

Število opozoril funkcionarjem glede nezdržljivosti funkcij	11
Število odločb poklicnim funkcionarjem za opravljanje dodatne pridobitne dejavnosti	2

Področje premoženjskega stanja (število prejetih in pregledanih obrazcev)

Odjava premoženjskega stanja	552
Odjava iz registra zavezancev	452
Prijava spremembe premoženjskega stanja	836
Prijava v register zavezancev	2.928
Prijava premoženjskega stanja	3.644

Zahteve za dostop do informacij javnega značaja

Število vseh prejetih vlog	42
Število vseh v celoti zavrnjenih zahtev iz posamezne vloge	2
Število vseh delno ugodenih zahtev iz posamezne vloge	22
Število vseh ugodenih zahtev iz posamezne vloge	16
Število vlog v postopku reševanja	1
Število zadev v pritožbenem postopku	0

Izvedena izobraževanja in usposabljanja za javni sektor

Število izvedenih usposabljanj	46
Število udeležencev usposabljanj	1.810

Področje protikorupcijske klavzule

Število izdanih dovoljenj za izvzetje iz dolžnosti vključitve protikorupcijske klavzule v pogodbe	2
---	---

Prekrškovni postopki zoper fizične osebe, pravne osebe in odgovorne osebe pravnih oseb

Število uvedenih prekrškovnih postopkov/ukrepov	375
Število pravnomočno zaključenih postopkov/ukrepov	327

KOLENDAR OBVEZNOSTI

 Prijava sprememb v premoženjskem stanju—31. 1.: Vsi zavezanci razen oseb, odgovornih za javna naročila in uradnikov Državne revizijske komisije, morajo o spremembah v premoženjskem stanju komisiji poročati do konca januarja za preteklo leto. Obrazec za poročanje je na voljo na spletnih straneh komisije.

 Prijava premoženjskega stanja—31. 1.: Osebe, odgovorne za javna naročila, morajo komisiji sporočiti podatke o svojem premoženjskem stanju v celoti enkrat letno, če so v preteklem koledarskem letu sodelovale v postopku javnega naročanja. Enak rok za poročanje komisiji zavezuje tudi uradnike Državne revizijske komisije.

 Poročanje o lobiranju—31. 1.: Lobist, ki je vpisan v register lobistov v RS, mora komisiji pisno poročati o svojem delu do 31. januarja tekočega leta za preteklo leto.

 Poročanje o uresničevanju aktivnosti iz Akcijskega načrta—28. 2.: Nosilci ukrepov iz akcijskega načrta uresničevanja Resolucije o preprečevanju korupcije v RS morajo poročati o svojih aktivnostih do konca prihodnjega meseca.

Podrobnejše informacije o rokih in obveznostih zavezancev po ZIntPK so dostopne na spletnih straneh Komisije za preprečevanje korupcije.

»Za kovanje železa potrebuješ moč.«

Xi Jinping, kitajski predsednik

KPK Vestnik Komisije za preprečevanje korupcije je licenciran pod licenco Creative Commons priznanje avtorstva 2.5 Slovenija.

Ustvarjen je na podlagi dela, dostopnega na www.kpk-rs.si. Dodatna dovoljenja, ki jih ne obsega ta licenca, so dostopna na anti.korupcija@kpk-rs.si.